

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นองค์กรทางการเงินขนาดเล็ก (Micro Finance) ที่จัดตั้งขึ้นโดยมีกิจกรรมทางการเงินที่ให้บริการแก่ผู้มีรายได้น้อยหรือผู้ประกอบการรายย่อย เป็นการรวมตัวกันของชาวบ้านเพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการประหยัดแล้วนำเงินมาสะสมรวมกันทีละเล็กละน้อยเป็นประจําอย่างสม่ำเสมอ เพื่อใช้เป็นทุนให้สมาชิกที่มีความจําเป็นเดือดร้อนกู้ยืมเงินนำไปใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพหรือเพื่อสวัสดิการของตนเองและครอบครัว โดยเป็นแนวความคิดรวมคนในหมู่บ้านให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมคนที่มีฐานะแตกต่างกันให้ช่วยเหลือกัน แนวคิดการแก้ไขปัญหาคาดแคลนเงินทุน เพราะคนจนในชนบทถูกปิดล้อมด้วยวงจรแห่งความยากจน แนวคิดในการนำเงินทุนไปดำเนินการด้วยความขยัน ประหยัดและถูกต้อง เพื่อให้ได้เงินทุนคืนและมีกำไรเป็นรายได้ รวมถึงแนวความคิดลดต้นทุนในการครองชีพ โดยให้มีการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด เพื่อเป็นการรวมตัวกันและขายสินค้าอุปโภคและบริโภคและปัจจัยการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เริ่มมีบทบาทและมีความสำคัญมากขึ้นเมื่อเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ที่ทำให้เกิดปัญหาการว่างงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อแรงงานและประชาชนในระดับฐานรากที่ส่วนใหญ่เป็นคนในชนบท ต้องอพยพกลับไปยังถิ่นฐานเดิม ประกอบกับมีฐานะยากจนและขาดโอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งเงิน ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาตนเองและอาชีพ เนื่องจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน ไม่คุ้มทุนที่จะไปเปิดสาขาในชนบทและไม่นิยมกระจายสินเชื่อไปสู่คนจน เพราะคนจนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอนและขาดหลักทรัพย์ค้ำประกัน ส่วนการพึ่งพาเงินกู้จากระบบจากนายทุนเงินกู้ ก็จะต้องพบกับภาระดอกเบี้ยเอาเปรียบ สาเหตุต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ชุมชนหลายชุมชนเห็นความสำคัญของการพึ่งตนเองและรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์สัจจะกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ธนาคารหมู่บ้าน และกลุ่มเครดิตยูเนียน โดยใช้เงินเป็นเครื่องมือและกลไกที่สำคัญ ให้คนยากจนได้เกิดการรวมกลุ่มเสริมพลังความสามารถซึ่งกันและกัน และใช้ทรัพยากรในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง เป็นการพัฒนาจากฐานล่างที่จะส่งผลต่อการพัฒนาต่อไป

1.1.1 วงจรระบบการเงินผู้มีรายได้น้อย

ปัจจุบันมีกระบวนการส่งเสริมและถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ชุมชนอื่นๆ โดยปราชญ์ชาวบ้าน องค์กรเอกชนและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ระบบการเงินของผู้มีรายได้น้อยมีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนช่วยเสริมเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยเฉพาะกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มเครดิตยูเนี่ยน และธนาคารหมู่บ้าน ในปัจจุบันมีใช้เพียงแหล่งรวมเงินแต่อาศัยเงินเป็นตัวกลาง เป็นเครื่องมือ เป็นสื่อ เพื่อรวมทุกสิ่งทุกอย่างไว้ด้วยกันมีการแบ่งปันและให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุข โดยจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกเรียนรู้คุณค่าความเป็นคนที่ต้องมีวินัย มีความเคารพในคนอื่น เคารพสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม เรียนรู้ประชาธิปไตย สอนการพึ่งพาตนเอง ให้เป็นคนมีศักดิ์ศรี ให้รู้จักคิด วิจาร์ณและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีขันติต่อคำวิจารณ์ มีน้ำใจนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ ประหยัด อุดม และให้มีนิสัยทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ และผู้ตามที่ดี

1.1.2 พัฒนาการของระบบการเงินผู้มีรายได้น้อยที่ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการ

องค์กรการเงินที่ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการเอง เริ่มเกิดขึ้นครั้งแรกประมาณปี 2508 โดยมีการก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านสระคุณ อำเภอลำปายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ในขณะเดียวกันก็มีการจัดตั้งกลุ่มเครดิตยูเนียนศูนย์กลางทewa ซึ่งเป็นเขตชุมชนเมืองในละแวกดินแดง - ห้วยขวาง กรุงเทพฯ จากนั้นขบวนการเครดิตยูเนียนก็ได้เกิดเพิ่มขึ้นทั้งในชนบทและชุมชนเมือง โดยส่วนหนึ่งเริ่มจากฐานวงศ์สัมพันธ์ของสมาชิกโบสถ์คริสต์ แล้วขยายไปสู่ชุมชนต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันมีกลุ่มสหกรณ์เครดิตยูเนียนรวมตัวเป็นเครือข่ายชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย (ระบบการเงินผู้มีรายได้น้อย (Micro Banking) (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมากหน้า, ปี 2544.)

ในช่วงปี 2517 กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้เริ่มมีการส่งเสริมจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ขึ้นในครั้งแรก เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2517 ที่ตำบลขามเฒ่า อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ การกระจายตัวและเติบโตในช่วงแรกมีไม่มากนัก ในช่วงใกล้เคียงกันก็ได้มีองค์กรการเงินในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นการริเริ่มของชาวบ้านเองหรือบางส่วนก็ปรับจากรูปแบบกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เช่น กลุ่มออมทรัพย์บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช (ปี 2523) กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิตบ้านน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา และกลุ่มออมทรัพย์ตำบลคลองเปี้ยะ จังหวัดสงขลา (ปี 2525) กองทุนชาวประมงขนาดเล็กบ้านปากบาง จังหวัดสงขลา (ปี 2528) กองทุนชะกาด บ้านควนโตะหลง จังหวัดสตูล (ปี 2530) ฯลฯ ซึ่งกลุ่มเหล่านี้ส่วนใหญ่ตั้งโดยราษฎรชาวบ้านที่ต้องการพัฒนาชุมชนตนเอง โดยมีลักษณะร่วมที่สำคัญ คือ ต้องอยู่บนพื้นฐานแนวทางการพึ่งตนเองของชุมชน

ในช่วงตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมา องค์กรการเงินรูปแบบต่าง ๆ ของชุมชนได้ขยายตัวค่อนข้างรวดเร็ว ได้แก่ ชุมชนเมืองได้เกิดกลุ่มออมทรัพย์จากการส่งเสริมขององค์กรนานาชาติเพื่อร่วมกันพัฒนา และองค์กรพัฒนาเอกชนอีกบางส่วน ส่วนในชนบทก็มีองค์กรพัฒนาเอกชนที่ส่งเสริมเรื่องกลุ่มออมทรัพย์ควบคู่ไปกับกิจกรรมพัฒนาด้านอื่น ๆ เช่น ธนาคารข้าว กลุ่มสมุนไพร กลุ่มอาชีพ ฯลฯ โดยมีองค์กรส่งเสริมเช่น มูลนิธิพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ มูลนิธิพัฒนาอีสาน มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ศูนย์สังคมพัฒนาสภาเคออลิค ฯลฯ

ในช่วงปี 2532 ธนาคารหมู่บ้านก็ได้เริ่มขึ้น ดำเนินโครงการโดยคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยอาจารย์จ่านอง สมประสงค์ ต่อมามีมูลนิธิเผยแพร่ชีวิตประเสริฐและสหกรณ์แรงงานภาคเกษตรกรรมระหว่างประเทศสนับสนุน จุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งพัฒนาคนโดยยึดหลักกลยุทธ์ “บ้าน วัด โรงเรียน” เป็นหลัก ให้ผู้นำชาวบ้าน เจ้าอาวาส ครู ในท้องถิ่น เข้าร่วมเป็นกรรมการหรือที่ปรึกษา โดยเริ่มจากโครงการอีสานเขียวแล้วกระจายไปสู่พื้นที่อื่น ๆ ทุก

ภาคในประเทศไทย ต่อมาเมื่อปี 2537 ได้จัดตั้งสมาคมนักพัฒนาหมู่บ้านแห่งประเทศไทยเป็นองค์กรกลางประสานงานธนาคารหมู่บ้านทั่วประเทศ และมีการจัดตั้งเครือข่ายธนาคารหมู่บ้านในระดับจังหวัด 3 แห่ง ได้แก่ที่จังหวัดพะเยา นครราชสีมา และนครศรีธรรมราช วัตถุประสงค์หลักของธนาคารหมู่บ้านคือ ส่งเสริมให้เกิดธนาคารประชาชนซึ่งคนจนในชนบทร่วมบริหารและร่วมรับผลประโยชน์อย่างเสมอภาค สำหรับโครงการธนาคารหมู่บ้าน ในภาคเหนือ รมรงค์จัดตั้งโดยครูมุกดา อินต๊ะสาร ในพื้นที่อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา รวม 4 ตำบล ได้แก่ตำบลหนองหล่ม ตำบลบ้านด้า ตำบลบ้านปิน และตำบลคือเวียง ปัจจุบันได้มีการพัฒนาเป็นเครือข่ายโดยมีศูนย์รวมน้ำใจธนาคารหมู่บ้านเป็นแกนหลัก มีธนาคารหมู่บ้านและเครือข่ายรวมทั้งสิ้นจำนวน 37 สำนักงาน สมาชิก 9,570 ราย จำนวนหุ้น 11.1 ล้านบาท เงินออม 48.4 ล้านบาท เงินให้กู้ยืมแก่สมาชิก 33.1 ล้านบาท เงินกองกลางสำหรับพัฒนากลุ่มและให้สวัสดิการแก่สมาชิก 4.4 ล้านบาท

ในช่วง 4-5 ปี ที่ผ่านมา ขบวนการองค์กรการเงินชุมชนได้มีการขยายตัวและเติบโตอย่างรวดเร็ว ตลอดจนได้มีรูปแบบใหม่ๆ เกิดขึ้น ได้แก่ กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ซึ่งเริ่มโดยพระสงฆ์ นักปราชญ์ (พระสุบิน ปณิตโต) ในพื้นที่จังหวัดตราด และขยายไปสู่พื้นที่อื่นๆ ปัจจุบันมีจำนวน 231 กลุ่ม สมาชิก 37,598 ราย เงินออม 96 ล้านบาท กลุ่มออมทรัพย์รายวันในชุมชนเมือง ซึ่งปรับรูปแบบให้สอดคล้องกับอาชีพรายได้ของชาวชุมชนเมือง นอกจากนี้ องค์กรการเงินประเภทต่าง ๆ ได้มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย ขยายกิจกรรมพัฒนาไปสู่ด้านอื่นๆ เช่น อาชีพธุรกิจชุมชน สวัสดิการ ที่อยู่อาศัย การรักษาประเพณีวัฒนธรรมในชุมชนและสิ่งแวดล้อม สำหรับองค์กรการเงินที่มีปริมาณมากที่สุด คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งมีจำนวน 21,946 กลุ่ม สมาชิก 2,040,215 ราย เงินออม 6,213 ล้านบาท นอกจากนี้ยังมีองค์กรการเงินที่เป็นนิติบุคคลในรูปสหกรณ์ประเภทต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งมีสมาชิกและเงินออมสูงกว่าองค์กรการเงินประเภทอื่น ๆ แต่สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้ประจำ ซึ่งอาจไม่จัดอยู่ในประเภทองค์กรการเงินผู้มีรายได้น้อย และกลุ่มประเภทอื่น ๆ ซึ่งมีเงินออม แต่อาจ ไม่ออม เช่นกลุ่มอาชีพ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสิ่งแวดล้อม กลุ่มที่อยู่อาศัย ฯลฯ

1.1.3 รูปแบบการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อยในประเทศไทย

องค์กรการเงินในประเทศไทย ที่ทำหน้าที่ในการรับฝากเงินและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนมีอยู่หลากหลายรูปแบบทั้งที่เป็นองค์กรของรัฐและของประชาชน แบ่งตามลักษณะของการดำเนินงาน เกณฑ์ในการจัดแบ่ง ได้แก่ เจ้าของ ผู้ดำเนินการ วัตถุประสงค์ ซึ่งสามารถจัดกลุ่มการเงินรายย่อยได้ ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 .1 แสดงรูปแบบการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อยในประเทศไทย ตามลักษณะของการดำเนินงานเจ้าของ ผู้ดำเนินการ และวัตถุประสงค์ขององค์กร

องค์กรการเงิน	วัตถุประสงค์	การดำเนินงานตามนิยามขององค์กรการเงิน
1. องค์กรการเงินที่เป็นทางการ กำกับดูแลโดยกระทรวงการคลัง		
ช.ก.ส.	เพื่อให้บริการทางการเงินแก่เกษตรกร	ให้บริการเกษตรกรผ่านสาขาของ ชกส. มีบริการรับฝากเงิน ให้สินเชื่อแก่เกษตรกรและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ตลอดจนพัฒนาเครือข่ายองค์กรการเงินในท้องถิ่น ในรูปโครงการธนาคารชุมชน และสนับสนุนวงเงินสินเชื่อ
ธนาคารออมสิน	เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ และตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบอาชีพ อิสระหรือธุรกิจรายย่อย	ให้บริการลูกค้ารายย่อยภายใต้โครงการธนาคารประชาชน โดยผ่านสาขาของธนาคารออมสิน มีบริการรับฝากเงิน และให้สินเชื่อแก่ลูกค้ารายย่อย วงเงินสินเชื่อ รายละเอียดตั้งแต่ 30,000 บาท แต่ไม่เกิน 50,000 บาท ตลอดจนพัฒนาเครือข่ายองค์กรการเงินในรูปโครงการธนาคารชุมชนและสนับสนุนวงเงินสินเชื่อ
รพว.	เพื่อส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	บริหารงานโดยโครงการสินเชื่อ Fast Track ผ่านสาขาของ รพว. วงเงินสินเชื่อ รายละเอียดตั้งแต่ 50,000 บาท แต่ไม่เกิน 500,000 บาท
ธนาคารกรุงไทย	เพื่อส่งเสริมเครือข่ายองค์กรการเงินในท้องถิ่น	ให้บริการโดยพัฒนาเครือข่ายองค์กรการเงินในรูปโครงการธนาคารชุมชน มีบริการรับฝากเงิน และสนับสนุนวงเงินสินเชื่อ
2. องค์กรการเงินระดับจุลภาค ที่มีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ริเริ่ม		
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.)	เพื่อช่วยเหลือการเงินในชุมชน และหมู่บ้าน และส่งเสริมพัฒนาเป็นธนาคารชุมชน	รัฐบาลให้เงินสนับสนุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1.0 ล้านบาท มีการส่งเสริมการออมทรัพย์และให้สินเชื่อแก่ลูกค้ารายย่อย วงเงินสินเชื่อรายละเอียด 20,000 บาท และมีโครงการร่วมกับ ช.ก.ส. ธนาคารออมสิน และธนาคาร กรุงไทย พัฒนาส่งเสริมให้เป็นธนาคารชุมชน

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

องค์กรการเงิน	วัตถุประสงค์	การดำเนินงานตามนิยามขององค์กรการเงิน
กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต	เพื่อส่งเสริมการออม พัฒนาอาชีพและคุณภาพ ชีวิตใน ชุมชน	ส่งเสริมการจัดตั้ง โดยกรมพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทยบริหารงาน โดยคณะกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งจากสมาชิก มีการรับฝากเงินค่าหุ้น และเงินสัจจะและให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิกพร้อมทั้งให้สวัสดิการต่าง ๆ เช่นค่ารักษาพยาบาล ฌาปนกิจสงเคราะห์และกิจกรรมที่เสริมสร้าง รายได้ให้กับชุมชน เช่น ศูนย์สาธิตการตลาด ร้านค้าชุมชน
สหกรณ์ การเกษตร	เพื่อส่งเสริมและบรรเทา ความเดือดร้อนในการ ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม	บริหารงาน โดยสมาชิกที่ได้รับการคัดเลือกเป็นคณะกรรมการ มีการรับ ฝากเงินค่าหุ้นและบัญชีเงินฝาก และให้บริการสินเชื่อ วงเงินสินเชื่อจะ กำหนดโดยคณะกรรมการของแต่ละสหกรณ์
สหกรณ์เครดิตยู เนียน	ส่งเสริมการพัฒนาบุคคล การสะสมทรัพย์ และ สร้างความมั่นคงให้แก่ ครอบครัว	บริหารงาน โดยคณะกรรมการอาสาสมัครที่ได้รับการเลือกตั้งจาก สมาชิกของสหกรณ์ มีการรับฝากเงินแบบค่าหุ้นและบัญชีเงินฝาก และ ให้บริการสินเชื่อ โดยวงเงินสินเชื่อจะกำหนดเป็นจำนวนเท่าของเงิน สะสมของสมาชิกแต่ละคน มีสวัสดิการต่าง ๆ เช่นสวัสดิการเงินสะสม และสวัสดิการเงินกู้
สถาบันพัฒนา องค์กรชุมชน (องค์กรมหาชน)	ส่งเสริมเครือข่ายองค์กร การเงินในท้องถิ่น ร่วม พัฒนากลุ่มน้ำ อนุรักษ์ป่า และคุณภาพชีวิตใน ชุมชน	เป็นองค์กรมหาชน ช่วยสนับสนุนให้วงเงิน สินเชื่อแก่เครือข่าย องค์กรการเงินในชุมชน และสนับสนุนเงินในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ในชุมชน เช่นการพัฒนาหลุ่มน้ำ การอนุรักษ์ป่าและโครงการบ้านมั่นคง
3. องค์กรการเงินระดับจุดภาคที่ประชาชนเป็นผู้ริเริ่ม		
กลุ่มสัจจะสะสม ทรัพย์ และกลุ่ม ออมทรัพย์	เพื่อแก้ปัญหาความ ยากจน และสอนให้ ชุมชนรู้จักการ พึ่งตนเอง	บริหารงาน โดยคณะกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งจากสมาชิกในกลุ่ม มี การรับฝากเงินแบบค่าหุ้นและเงินสัจจะ ให้บริการสินเชื่อ มีสวัสดิการ ต่าง ๆ เช่นค่ารักษาพยาบาล ฌาปนกิจสงเคราะห์ และส่งเสริมกิจกรรม ต่าง ๆ ของชุมชน
ธนาคารหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	เพื่อแก้ไขปัญหาความ ยากจนและหนี้สินของ คนในชนบท	บริหารงาน โดยคณะกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งจากสมาชิกในกลุ่ม มี การรับฝากเงินแบบค่าหุ้นและเงินสัจจะ ให้บริการสินเชื่อ โดยวงเงิน สินเชื่อจะกำหนดเป็นจำนวนเท่าของเงินสะสมของแต่ละสมาชิก มี สวัสดิการต่าง ๆ เช่นค่ารักษาพยาบาล ฌาปนกิจสงเคราะห์ กิจกรรมที่ สร้างรายได้ให้กับชุมชน และส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

จากรูปแบบและลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ต้อง เกี่ยวข้องกับ ประชาชนฐานรากและเงินทุนมาก และข้อมูลจากศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 5 จังหวัดลำปาง เขตที่ 6 จังหวัดพิษณุโลก และเขตที่ 12 จังหวัดนครสวรรค์ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เพียงเดือนกันยายน ปี 2552 ใน 17 จังหวัดภาคเหนือ มีปริมาณกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตทั้งสิ้น 8,996 กลุ่ม จำนวนสมาชิก 975,511 คน เงินออมสัจจะ 2,815 ล้านบาท และเงิน ให้กู้ยืมแก่สมาชิก 1,231 ล้านบาท ที่มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งคือให้ชุมชนรู้จักช่วยเหลือ ตนเองและผู้อื่นในด้านเศรษฐกิจและสังคม . โดยการประหยัดและเก็บออมเงิน แล้วนำมาสะสมกันเป็น ประจําอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการสะสมทุนสำหรับให้สมาชิกที่มีความจำเป็นเดือดร้อนกู้ยืมไปใช้ใน การลงทุนประกอบอาชีพหรือเพื่อเป็นสวัสดิการของครอบครัว การดำเนินงานในระยะแรกประสบ ความสำเร็จอย่างสูงในเชิงปริมาณเพราะได้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นในเกือบทุกตำบล แต่เมื่อ กลุ่มออมทรัพย์เหล่านั้นได้ดำเนินงานไปได้ในระยะหนึ่งมักจะล้มเหลวหรือล้มเลิกไป มีเพียงบางส่วน ที่สามารถเติบโตและพัฒนาอย่างมั่นคงต่อไปได้ ซึ่งหากกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นสามารถพัฒนาตนเองให้มีความเข้มแข็งทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพได้ จะทำให้องค์กรดังกล่าวเป็นองค์กรที่จะกระจายโอกาส และประโยชน์ต่อชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถพัฒนาตนเองได้ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม หากชุมชน มีความเจริญมั่งคั่งแล้วจะส่งผลถึงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยรวมของประเทศให้มีความ เจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพต่อไปได้

ดังนั้น การทบทวนและสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ทั้งในด้าน รูปแบบ จำนวนและปริมาณการดำเนินงาน การศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินงานของ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และ ลักษณะการบริหารงาน การดำเนินงาน การจัดการสินทรัพย์ หนี้สิน ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตลอดจนถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต ในภาคเหนือ ที่มีต่อประชาชน เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อใช้เป็นแนวทางการศึกษาวิจัย เพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่มีผู้ศึกษา เพราะยังไม่มีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นหลักในการดูแล ซึ่ง การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนระดับฐานรากที่มี ฐานะยากจนในท้องถิ่น การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ จึงมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของ ประชาชน สังคม และเศรษฐกิจ โดยรวมของประเทศ

ทั้งนี้ ในการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อผลการดำเนินงาน ลักษณะ การดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อที่จะได้มีข้อมูลนำมาใช้ในการพิจารณา เป็นแนวทางกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องหรือมาตรการต่าง ๆ ในการจะเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือ เป็นการพัฒนาระบบการเงินระดับฐานรากของประเทศต่อไป ตลอดจนเป็นแนวทางในการหา

รูปแบบที่เหมาะสมและเอื้อประโยชน์ต่อความต้องการที่แท้จริงของชุมชนระดับฐานราก ซึ่งจะช่วยให้สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืนและมีเสถียรภาพได้ในที่สุด ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเรื่องที่ควรศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้เบื้องต้น เพื่อประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางพัฒนากลุ่มการเงินขนาดเล็กต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในภาคเหนือ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- 2) เพื่อศึกษาถึงลักษณะการบริหารงาน การดำเนินงาน การจัดการสินทรัพย์ หนี้สิน ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- 3) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ได้ทราบถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรคของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและขยายการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตภาคเหนือ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อช่องทางการออมเงินของประชาชนระดับฐานรากที่มีฐานะยากจนในท้องถิ่น
- 2) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายหรือมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กรการเงินชุมชนและการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประชาชนและองค์กรการเงินชุมชน ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้จะทำการสำรวจองค์กรการเงินชุมชนประเภทกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเฉพาะที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดพะเยา และจังหวัดพิษณุโลก ตามกลุ่มตัวอย่างที่ได้ และจะทำการศึกษาโดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารหรือตัวแทนกลุ่ม กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต

1.5 นิยามศัพท์

กลุ่มออมทรัพย์ หมายถึง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ได้ขึ้นทะเบียนและได้รับการส่งเสริมจากกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมายถึง กลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวของชาวบ้านตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการประหยัดทรัพย์แล้วนำมาสะสมรวมกันที่ละเล็กทีละน้อยเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อใช้เป็นทุนให้สมาชิกที่มีความจำเป็นเดือดร้อนกู้ยืมไปใช้ในการลงทุน ประกอบอาชีพ หรือเพื่อสวัสดิการของตนเองและครอบครัว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved